

Open Brief: Laat energiebesparing niet links liggen

26 september 2022

De beste energie is die energie die niet geproduceerd moet worden.

De bedrijfswereld en de milieubeweging vragen in een open brief aan de Vlaamse Regering om in te zetten op energiebesparingsmaatregelen als strategie tegen de energiecrisis. Zo kan Vlaanderen de energievraag drastisch reduceren, waardoor de energieprijzen niet meer de hoogte worden ingeduwd. Zo beschermen we kwetsbare huishoudens en zijn we solidair met andere lidstaten en Oekraïne.

Versterken van de draagkracht

De energieprijzen scheren tegenwoordig historisch hoge pieken, waardoor de draagkracht van onze huishoudens en economie het stilaan begeeft onder de druk van de hoge energieprijzen en dan moet de winter er nog aankomen. De snelste en efficiëntste manier om de op hol geslagen energiemarkten te bedaren, is de vraag reduceren. Dat kan door het groot potentieel aan energiebesparingen te benutten, zonder dat we daarvoor significant moeten inboeten op comfort.

Voorbeeldfunctie van de overheid

We vragen dat de Vlaamse Overheid een voorbeeldrol opneemt op het vlak van energiebesparingen. Dit stuurt niet enkel een sterk signaal naar de burger en industrie, dat dit een crisissituatie is en dat iedereen zijn steentje zal moeten bijdragen, maar ook naar de energiemarkten waar het aankondigen van sterke structurele maatregelen een geruststellend effect heeft en speculatie tegen gaat.

Wij, bedrijven en milieuverenigingen, vragen de Vlaamse Regering om zeker op de volgende 9 maatregelen in te zetten:

Kortetermijnmaatregelen: Wat kan er nog voor deze winter?

1. Zet de thermostaat in publieke gebouwen op 19°C

Een vanzelfsprekendheid: hoe lager de binnentemperatuur hoe minder energie er verbruikt wordt en als bonus wordt er zo ook nog eens sterk bespaard op de energiefactuur van de overheid. Volgens het International Energy Agency zorgt het verlagen van de thermostaat met 1 graad al voor 7% energiebesparing. In Brusselse en federale overheidsgebouwen en in buurlanden Duitsland, Nederland en Luxemburg is deze maatregel al enige tijd van kracht.

2. Zet straat-, gebouwen- en reclameverlichting 's nachts uit

Waarom zouden we te midden van een energiecrisis elektriciteit verbruiken die niet essentieel is? Zet alle straatverlichting uit tussen 1:15 en 4:45 uur en stop met het verlichten van historische gebouwen en monumenten. Verbied het verlichten van publieke gebouwen, kantoorgebouwen en winkels buiten de openingsuren. In Wallonië, Spanje en verschillende steden en gemeenten in Europa zijn gelijkaardige maatregelen al van kracht.

3. Campagne rond het energie-efficiënt afstellen van verwarmingssystemen

Voor deze winter onze woningen energie-efficiënt maken is geen haalbare kaart. We kunnen wél nog honderdduizenden gezinnen helpen om hun verwarmingssysteem energie-efficiënt af te stellen, door bv. de aanvoertemperatuur te verlagen, de automatische regeling eens te laten nazien op efficiëntie en het afgiftesysteem waterzijdig in te regelen. Met deze maatregelen kan er tussen de 10 á 20% bespaard worden op de gasvraag voor verwarming. Creëer een campagne waarbij professionals bij mensen thuis komen om het verwarmingssysteem opnieuw af te stellen, en maak een online beschikbare handleiding waarmee de burger zelf aan de slag kan gaan.

4. Actieve begeleiding en ontzorging

Niet iedereen vindt zijn weg naar professionele begeleiding door publieke initiatieven (energiehuizen, renovatiecoaches en energiesnoeiers) of private spelers (energiesdeskundigen, architecten, ...). Daar moet verandering in komen, deze begeleidings- ontzorgingsopties voor renovatiewerken en energiebesparende maatregelen moeten vertrouwd en bekend worden bij de bevolking. Zo heeft de burger toegang tot een vertrouwde bron van informatie die hen vertelt welke werken prioritair zijn aan de hand van een renovatiemasterplan en hen wegwijs maakt in de mogelijke financieringsopties.

Langetermijnmaatregelen: structurele antwoorden op de energiecrisis

5. Voorfinanciering van renovaties voor kwetsbare huishoudens

Vlaanderen zit bij de slechtste leerlingen van de klas in Europa inzake energie-efficiëntie van het woningbestand, wat onze huishoudens kwetsbaar maakt voor energiearmoede. Tegelijkertijd heeft 40% van woningeigenaren onvoldoende middelen voor een diepe renovatie. Deze groep moet voorgefinancierd worden, zodat ze beschermd worden voor energiearmoede en dit onbenut potentieel aan energiebesparingen aangeboord wordt.

6. Ga voor een diepe renovatieplicht i.p.v. oplaprenovaties

Het werkelijke besparingspotentieel bij een diepe renovatie van een slecht geïsoleerde woning is 50%. Hierbij worden de grootste energiebesparingen pas verwezenlijkt bij EPC label sprongen tussen C en A. Op energie-efficiëntie inzetten met renovatieverplichting naar label D is dus niet effectief. Een diepe renovatieverplichting biedt ook andere voordelen: zo zijn diepe renovaties goedkoper, vermijden ze dure lock-ins en vragen ze minder capaciteit en tijd van de overbevroegde bouwsector.

7. Vergroen de warmtevraag

Kom van het gas los: 68% van de Vlamingen verwarmt nog op gas, als we onze gas- en energievraag willen reduceren is het (collectief) verwarmen met warmtepompen en het benutten van (rest)warmte via warmtenetten een logisch stap. Warmtepompen zijn al rap 3 tot 5 keer energie-efficiënter dan gasverwarming, dus zelfs als onze volledige elektriciteitsvoorziening op gas zou draaien, zal er nog steeds 30 á 60% minder gas verbruikt worden. Zorg er voor dat de total cost of ownership van warmtepompen altijd lager ligt dan die van fossiele verwarming, zo wordt de duurzaamste keuze ook de logische. Informeer de burger ook over hoge temperatuur warmtepompen die inzetbaar zijn voor minder goed geïsoleerde woningen. Warmtenetten gevoed door duurzame (rest)warmte reduceren natuurlijk de gasvraag met 100%.

8. Investeer in en promoot opleidingen in de bouwsector

Vermijden dat de renovatiegolf vastloopt op een gebrek aan gekwalificeerd personeel is prioritair en gaat hand in hand met werkloosheid bestrijden. De bouwsector biedt de jobs van de toekomst in Vlaanderen. Een actief stimulerend beleid en wervende communicatie is noodzakelijk om meer mensen aan te trekken tot de knelpuntberoepen in de bouwsector. Ondersteun de transitie naar een toekomstgerichte bouw- en technieksector door meerdere opleidingscentra voor warmtepompinstallateurs te creëren naar Nederlands voorbeeld en in te zetten op duurzame bouwmaterialen.

9. VerLED openbare gebouwen

De transitie naar LED-verlichting voor straatlampen is op volle gang. Eén op drie is een LED en tegen 2030 is alle straatverlichting LED. Per vervangen lamp wordt er zo 45% energie bespaard. Maar voor de gebouwen van de Vlaamse Overheid, steden en gemeenten is er nog geen doelstelling opgelegd. Leg een gelijkaardige doelstelling op voor verlichting in publieke gebouwen en spaar energie en financiële middelen uit.

De ondertekenaars zijn: Bond Beter Leefmilieu, Dialoog, Energy Saving Pioneers, Flux50, Greenpeace, NAV en ODE Vlaanderen.